

nytter deres Hjælp osv.; men det skulde de ogsaa have. Det er jo netop Meningen, at naar Borgerne sluttte sig sammen i saadanne Foreninger, skulde de have Arbejde med deres Opgaver. Og naar visse Samfundsklasser danne saadanne Foreninger, der, selv om de ogsaa gøre megen almen Nytte, dog væsentlig have Karakteren af Foreninger, der gøre privat Nytte, saa skal man ikke lade Medlemskontingent og alt slikt falde bort og affholde det hele af Statskassen; thi det vil blive Følgen af den Vej, man er inde paa. Og hvor længe vil man saa kunne opretholde den Dobbethed, at Stillingen som Medlem af Amdsraad og Sogneraad og andre borgerlige Ombud, der i allerhøjeste Grad lægge Beslag paa Folks Tid — f. Eks. særlig Stillingen som Sogneraadformand, hvor det endogsaa er med stor Nød, at man kan faa Lov til at holde en Sekretær til at besørge de løbende Forretninger — holdes uden for alt, hvad der hedder Betaling, medens derimod alt, hvad der hedder private Foreninger, som blot stiller sig et almennyttigt Formaal, kunne komme til Statskassen og faa saa stor en Støtte, at de til sidst blive aldeles fri for selv at yde noget. Det bliver en Art Embedsmænd, medens de, der virkelig udføre en Del af de nødvendige Embedsforretninger, som dog baade Amdsraad og Sogneraad til en vis Grad gøre, blive ved at udføre deres Arbejde uden Vederlag. Jeg tror, at Konsekvensen efterhaanden bliver, at alt skal betales, og saa ere vi ved akkurat det modsatte af, hvad man i alt Fald fra demokratisk Side i sin Tid gik ud fra, men som man ogsaa fra anden Side fandt rigtigt, at Befolkningen skulde deltage i de offentlige Anliggender uden at have Betaling herfor. Naturligvis ere mine Ord en Røst i Ørkenen, men naar man vil gaa videre frem ad denne Vej, kan jeg virkelig ikke undlade at protestere derimod, baade for min egen Skyld, og navnlig da jeg ikke vil være med til de Konsekvenser, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amds 2den Valgkreds — og med Rette — glædede sig over; derfor er jeg nødt til at protestere, enten det saa nytter eller ej.

Der var endnu en Bemærkning, som jeg vilde gøre til det ærede Medlem. Han ønskede, at Landarbejdernes Kaar maatte blive beskrevne til den kommende Udstilling. Ja, det ønsker jeg ogsaa, naar der er nogen, der kan gøre det tilstrækkeligt godt. Jeg ønsker ikke, at det skal ske i agitatorisk Øjemed, men kan man faa

nogle virkelig objektive rigtige Oplysninger, kunne de gøre særdeles stor Nytte. Navnlig vilde det være interessant at se en Sammenligning mellem den nuværende Tid og den Periode, der ligger 30—40 Aar tilbage. Jeg kan minde — jeg var da ungt Menneske — at Lønnen i det sydlige Sjælland for en Landarbejder var en Mark foruden Kosten. Det var haarde Vilkaar, og det var samtidig med, at Agerbrugsprodukterne begyndte at gaa op; det havde de besiddende Klasser Fordel af, men det varede længe, inden Daglønnen fulgte efter. Det var en meget haard Periode, og naar man sammenligner den, som altsaa ikke ligger mere end 30—40 Aar tilbage, med den nuværende, tror jeg, at man vil komme til den Erkendelse, at ogsaa Landarbejderne have haft overordentlig stor Nytte af den økonomiske Udvikling. — Jeg er ogsaa ganske enig med det ærede Medlem i, at det er betænkeligt at vedblive at forøge disse Bidrag til Udstillingerne. Vi ofre store Summer baade paa udenlandske og indenlandske Udstillinger, og ganske vist gøre de deres Nytte, men det forekommer mig dog nok, at det høje Finansudvalg og den høje Regering kunde være med til at holde noget igen ogsaa i denne Henseende.

Bluhme: Det var i Anledning af de Ændringsforslag, som jeg har stillet uden for Betænkningen, at jeg i Lørdags havde Ordet, og jeg maa udtale min Erkendtlighed over for den højtærede Minister for den Maade, hvorpaa han optog mine Udtalelser. Det ene Forslag er jo et Forslag om at søge etableret en Konkurrence mellem Fabrikanter, der ville fabrikere Ovne, som ere i Stand til paa hensigtsmæssig Maade at benytte indenlandsk Brændsel i Modsætning til de nu overalt brugte Ovne, som kun kunne forbrænde Kul. Den højtærede Minister stillede sig overordentlig venlig over for mit Forslag om Konkurrenceforsøg, hvorimod han, saa vidt jeg forstod hans Udtalelser, stillede sig noget skeptisk over for mit andet Forslag om at paabegynde en Ombytning af de eksisterende Kulovne med den anden Slags Ovne. Meningen var, at der skulde gøres et Konkurrenceforsøg for derved at finde hensigtsmæssige Ovne til Indfyring med indenlandsk Brændsel. Jeg vil da sige til den højtærede Minister, at kan der findes saadanne Ovne, der efter den højtærede Ministers Overbevisning ere hensigtsmæssige — der eksisterer allerede nu en, som er brugbar, og ved et Konkurrenceforsøg tvivler jeg ikke om,